

Lietuvos kariuomenės savanoriai ir valstybingumo įtvirtinimas

KAUNO IX FORTO MUZIEJUS

1920 m. Tautų Sąjungos taikos delegacijos pirmininkas Lietuvos delegacijai pasakė: „Už savo tautos nepriklausomybę jūs turite būti dėkingi ne Ambasadorių konferencijai ir ne Tautų Sąjungai, bet tik savo narsiai kariuomenei.“

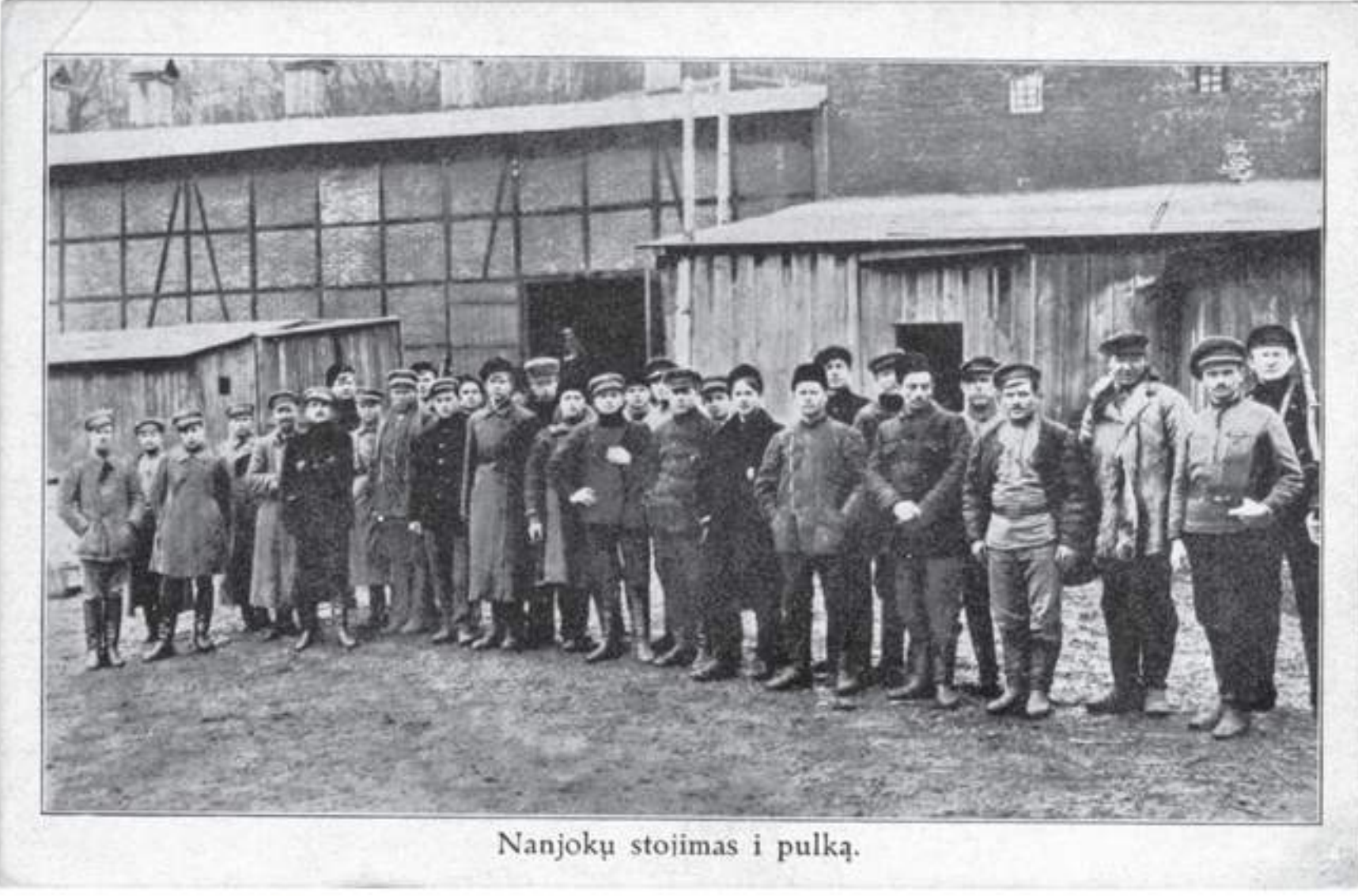
Atvirukė, šiluminė Kauno igulos prisaiška Lietuvos Respublikos Laikinąją Konstituciją, 1919 m. Atvirukės išleistas 1920 m. Fotografijos nešimas. KDFM-S-5275

Atvirukė, Lietuvos Respublikos kariuomenės karininkai. Atvirukės išleistas apie 1919–1920 m. Fotografijos nešimas. KDFM-S-5276

Atvirukė, Kauno karo mokyklos išeiviai. Mokykla įsteigta 1919 m. vasario 25 d., į ją vadovavo paskirtas pulkininkas J. Gelsvydis-Blauskas. Iki 1940 m. mokykla išleido 21 karininkų laisvą. Fotografijos nešimas. KDFM-S-6270

Atvirukė, Nanjokų stoimas 1 pulkė, 1919 m. Atvirukės išleistas 1920 m. Fotografijos nešimas. KDFM-S-6272

Lapkričio 23 d. minima Lietuvos kariuomenės diena. 1918 m. šią dieną Lietuvos ministras pirmininkas Augustinas Voldemaras (1883–1942) pasirašė įsakymą Nr. 1, kuriuo buvo įkurta Apsaugos Taryba ir įsakyta pradėti formuoti pirmąjį Lietuvos kariuomenės pulką.

Pirmojo pasaulinio karo frontuose kovoję lietuviai, tikėdamiesi grįžti į Tėvynę, pradėjo organizuoti telktis į lietuviškus dalinius. 1918 m. pradžioje pirmieji į Lietuvą grįžo: karininkas Jurgis Kubilius (1875–1961), karo gydytojas papulkininkis Vladas Nagevičius (1880–1954), papulkininkis Stasys Nastopka (1881–1938), karininkai Kazys Škirpa (1895–1979), pulkininkas Mykolas Vėlykis (1884–1955), Nepriklausomybės kovų dalyvis Petras Ruseckas (1883–1945) ir kiti.

1918 m. vasario 16 d. buvo paskelbtas Lietuvos Nepriklausomybės Aktas, tačiau nei realios valdžios, nei karinių dalių Lietuvos Taryba dar nebuvo suformavusi. Norint išlaikyti Lietuvos Nepriklausomybę, reikėjo skubiai organizuoti ginkluotąsias pajėgas. Gegužės 15 d. Lietuvos Taryba pavėdė pulkininkui Jonui Kubiliui pasirūpinti lietuvių karo belaisvių grąžinimu į Lietuvą. Spalio mėnesį įsteigta Apsaugos komisija, vadovaujama Stasio Šilingo (1885–1962), organizavo lietuvių karininkų grąžinimą. Lietuvos apsaugos komisija (dar vadinama Karo taryba) registravo grįžusius karius, rinko karines žinias, ieškojo galimybių kariuomenei kurti ir ginkluoti, būrė pirmuosius savanorius. Visose dvylikoje tuo metu buvusių Lietuvos sričių pradėta organizuoti savisaugos būrius. Spalio pabaigoje Vilniuje pradėjo rinktis pirmieji savanoriai. Jie buvo mobilizuoti 1919 m. kovo 5 dieną. Iki to laiko į Lietuvos kariuomenę buvo įstoję jau apie 3 000 savanorių. Nepriklausomybės kovų pabaigoje Lietuvos kariuomenė išaugo iki 40 600 karių.

1919–1920 m. vis dar kuriamai Lietuvos kariuomenei dėl Lietuvos Laisvės ir teritorijos vientisumo išsaugojimo teko kautis su trimis priešiškomis armijomis. Jauna Lietuvos kariuomenė sėkmingai atrėmė bolševikų ir bermontininkų puolimą. Sunkiausios kovos vyko su lenkais. Lietuvos kariuomenės vaidmuo atkuriant Lietuvos valstybę yra itin svarbus. Šaliai nepavyko išvengti teritorijos praradimų, tačiau valstybingumas buvo išsaugotas. Tik po to, kai jaunai valstybei pavyko apsiginti nuo išorės priešų, buvo sulaukta ir diplomatinio Lietuvos valstybingumo pripažinimo.

Tekstą parengė Kauno IX forto muziejaus muziejininkė Ona Adomaitienė

Atvirukė, Lietuvos Respublikos kariuomenės karininkai. Atvirukės išleistas apie 1919–1920 m. Fotografijos nešimas. KDFM-S-6276

Fotografija. Paminklas „Žuomei dėl Tėvynės“, pastatytas 1920 m. Kauno kopinėse (dabar Ranybės parkas). Fotografijos nešimas. KDFM-F-13085

Atvirukė, Lietuvos Respublikos kavalerių būrys. Atvirukės išleistas 1920 m. Fotografijos nešimas. KDFM-S-6275

Lietuvos Respublikos pirmosios oro estadijos karnizai. Maketų eskadrija suformuota 1920 m. rugpjūtį 14, į ją vadovavo paskirtas karininkas A. Senatavičius. 1920 m. Fotografijos nešimas. KDFM-F-13179